USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Lenky Krupičkové a Davida Hipšra v právní věci žalobkyně: **A. Z.**, zastoupena ustanoveným zástupcem JUDr. Štěpánem Pastorkem, advokátem se sídlem Španělská 770/2, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 8. 3. 2023, č. j. 41 Az 31/2022-83,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Odměna ustanoveného advokáta JUDr. Štěpána Pastorka **se určuje** částkou 8 954 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 28. 7. 2022, č. j. OAM-1003/ZA-ZA10-ZA06-2021, neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle §§ 12, 13, 14, 14a a 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění pozdějších předpisů.

II.

[2] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou Krajský soud v Brně (dále též „krajský soud“) zamítl v záhlaví uvedeným rozsudkem. Soud poukázal na to, že žalobkyně řadu nových skutkových tvrzení vznesla až v žalobě a v jejím doplnění. Z judikatury (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, a navazující nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16) však plyne, že před soudem lze vznášet nové důvody výlučně tehdy, pokud je žadatel o mezinárodní ochranu nemohl uvést již v řízení před žalovaným bez vlastního zavinění. Podle krajského soudu přitom žalobkyně neuvedla ospravedlnitelné

důvody, pro které by jí bylo lze „prominout“, že skutečnosti uvedené v žalobě a v jejím doplnění nezmínila již před žalovaným. To za situace, kdy se žalovaný výslovně ptal, proč žalobkyně opírá svoji žádost o etnický původ a dotazoval se, jaké další problémy jako Romka měla, a to i adresně ve vztahu ke státní správě, policii, soudům a armádě. Dal jí rovněž prostor popsat, zda se proti tvrzené diskriminaci nějak bránila. Krajský soud nepřisvědčil ani námitce, že žalobkyně nemusela pochopit relevanci některých skutečností pro její žádost. Poukázal především na to, že při pohovoru uváděla opak nebo popírala to, co později tvrdila v doplnění žaloby. To podle krajského soudu nasvědčuje spíše nevěrohodnosti jejích následných azylových tvrzení. Z ničeho pak neplyne, že by měl být průběh pohovoru traumatický. Žalobkyně ostatně ani konkrétně nevysvětlila, proč a v jakých momentech se měl projevit obecně tvrzený stres, rozrušení a časový odstup. Proto krajský soud k nově uváděným skutečnostem nepřihlédl. Ve zbytku krajský soud konstatoval, že žalobkyní popisovaná příkoří v zemi původu zdaleka nedosáhla intenzity pronásledování, a to ani ve svém souhrnu. Rovněž z ničeho neplyne, že by jí mělo hrozit politicky motivované pronásledování v budoucnu.

III.

[3] Proti rekapitulovanému rozsudku podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Přijatelnost kasační stížnost spatřuje v tom, že krajský soud nesprávně posoudil možnost prolomení pravidla zakotveného v § 75 odst. 1 s. ř. s., což mělo zásadní dopad na rozhodnutí ve věci. Stěžovatelka je přesvědčena o tom, že v jejím případě existovaly omluvitelné důvody, pro které neuvedla azylově relevantní skutečnosti v řízení před žalovaným, ale až v žalobě a jejím doplnění. Při pohovoru měla pocit, že žalovaného obtěžuje, byla značně rozrušená a nedisponovala znalostmi českého právního řádu. Proto opomněla uvést zásadní informace týkající se pronásledování, kterému v zemi původu čelila. Z toho, že proti obsahu protokolu nevznesla námitky, nelze dovozovat, že jí byl skutečně dán prostor uvést všechny rozhodné skutečnosti. Nedostatky ve skutkových tvrzeních napravila v podané žalobě, replice a při jednání před soudem. Tato tvrzení dokreslují skutečnosti patrné již z informací o zemi původu, které shromáždil žalovaný. Z těchto plyne persekuce obyvatel, kteří nesouhlasí s režimem prezidenta Lukašenka a obecně problematické postavení romské menšiny v Bělorusku. Stěžovatelka zjevně nepochopila relevanci skutečností důležitých pro její žádost o mezinárodní ochranu. Některé informace týkající se vnímání Romů a jejich zneužívání k distribuci narkotik také nemusela uvést z důvodu studu, respektive prožitých traumat. Pokud by krajský soud tato tvrzení zohlednil, bylo by lze se domnívat, že stěžovatelka byla pronásledována z důvodu etnického původu a pro zastávání politických názorů. Obavu z návratu spojuje rovněž s povinností hlásit místo pobytu po roce 2021 a s represemi v důsledku probíhající války na Ukrajině. Navrhla proto, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na obsah správního spisu a svá podání. Podle něj je jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu v souladu s právními

předpisy. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně zamítl pro její nedůvodnost.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech, o nichž rozhodoval před krajským soudem specializovaný samosoudce, je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[7] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatelky ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do jejího hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatelka ve své argumentaci nevyložila žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[8] Stěžovatelka opírá přijatelnost kasační stížnosti o to, že krajský soud nezohlednil nové skutečnosti, které uvedla v žalobě a jejím doplnění. Má za to, že v jejím případě existovaly omluvitelné důvody, pro které tyto skutečnosti neuvedla v řízení před žalovaným.

[9] Krajský soud v této souvislosti zcela správně poukázal na to, že stěžovatelka byla povinna sdělit rozhodné skutečnosti, z nichž dovozuje pronásledování v zemi původu, již ve správním řízení. Těžiště zjišťování skutkového stavu a azylově relevantních důvodů totiž spočívá v řízení před žalovaným (například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2016, č. j. 1 Azs 91/2016-27, a dále usnesení tohoto soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017-30, ze dne 7. 3. 2018, č. j. 8 Azs 184/2017-47, ze dne 18. 11. 2018, č. j. 5 Azs 118/2017-144, či ze dne 10. 12. 2020, č. j. 3 Azs 360/2019-76). V obecné rovině sice platí, že žadatel o mezinárodní ochranu může v řízení před správním soudem uplatnit nové skutečnosti, pokud je nemohl bez svého zavinění uplatnit již v řízení před správním orgánem, neboť § 75 odst. 1 s. ř. s., podle kterého je správní soud vázán skutkovým a právním stavem, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, není bezvýjimečný (blíže viz krajským soudem odkazovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015–32, a navazující nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16). Krajský soud však správně zdůraznil, že vždy je nutno zohlednit povahu těchto nových skutečností a situaci konkrétního žadatele. Podle Ústavního soudu *„existuje i řada dalších ospravedlnitelných důvodů, proč žadatel o azyl nesdělí všechny relevantní důvody pro udělení azylu již před ministerstvem jako orgánem prvního stupně. Některé z nich uvádí Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (UNHCR): dotazování při osobním pohovoru se této skutečnosti netýkalo*

a konkrétní informaci nezjistilo; osobní pohovor nebyl proveden; žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (zejména v případě těch, kteří přežili mučení, sexuální násilí či pronásledování z důvodu sexuality); pohlaví tazatele nebo tlumočníka mohlo být pro žadatele zábranou (UNHCR. Improving asylum procedures: Comparative analysis and recommendations for law and practice. Detailed Research on Key Asylum Procedures Directive Provisions March 2010, s. 466)"; srov. nález Ústavního soud ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16.

[10] Nejvyšší správní soud nicméně souhlasí s posouzením krajského soudu, že stěžovatelka se v takové výjimečné situaci nenacházela. Dle svých vlastních tvrzení stěžovatelka vycestovala ze země původu bez větších obtíží na základě českého pracovního víza poté, kdy jí v letech 2013 až 2018 byla opakovaně udělena turistická víza do Polska, Německa a Litvy. Na jakkoliv vyhrocenou situaci v řízení před žalovaným nelze usuzovat ani s ohledem na to, že stěžovatelka o udělení mezinárodní ochrany nepožádala ihned po příjezdu do České republiky, ale s odstupem téměř 3 měsíců od data příjezdu. Důvody, které nově doplnila až v řízení před soudem (slovní napadení policií a vyhrožování vězením po odchodu z volební místnosti v roce 2020, účast na demonstraci v červenci 2021, problémy v práci kvůli politickému smýšlení, násilné vniknutí policie do domu stěžovatelky s výzvou k odevzdání zlata a peněz, pobídka policie, aby prodávala narkotika), pak ve světle výše citovaného nepředstavují nějaké zvlášť citlivé důvody, které by se stěžovatelka mohla zdráhat uvést již v řízení před žalovaným a nejde ani o informace, které by vyplynuly až po vydání rozhodnutí žalovaného, resp. stěžovatelka nic takového netvrdí. Krajský soud v této souvislosti přiléhavě zdůraznil, že se žalovaný při pohovoru výslovně doptával právě na politické aktivity stěžovatelky v zemi původu po prezidentských volbách v roce 2020, na to, jakým konkrétním problémům jako Romka čelila ze strany policie, státní správy či armády i na to, co bylo důvodem jejích pracovních potíží a jak se jim bránila. Krajský soud rovněž vhodně připomněl, že stěžovatelka nejenže před žalovaným nepopisovala jakékoliv konkrétní individuální potíže v zemi původu s policií, ale naopak výslovně popřela, že by se jakkoliv politicky angažovala a účastnila demonstrací, že by se komukoliv zpovídala ze své volby proti Lukašenkovi a že by kdy měla jakékoliv problémy s policií, státní správou, soudy nebo armádou. Za této situace skutečně nebylo na místě, aby se krajský soud zabýval důvody dodatečně tvrzenými v doplnění žaloby a doplňoval v tomto směru skutkový stav zjištěný žalovaným. K namítanému pochybení při aplikaci § 75 odst. 1 s. ř. s. v řízení před krajským soudem tedy nedošlo.

[11] Nejvyšší správní soud s ohledem na uvedené dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky, a proto ji v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[12] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterých, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4., a usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2021, č. j. 9 Azs 32/2021-32). Stěžovatelka v řízení úspěch neměla,

proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Z uvedených důvodů soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[13] Stěžovatelce byl krajským soudem ustanoven advokát, který ji zastupuje i v řízení o kasační stížnosti. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Ustanovený advokát učinil ve věci dva úkony právní služby (porada s klientem přesahující jednu hodinu a podání kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. c) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). V souladu s ustanovením § 7 a § 9 advokátního tarifu činí odměna za jeden úkon právní služby 3 100 Kč. Dále ustanovenému zástupci náleží náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 300 Kč za jeden úkon právní služby a ve výši 600 Kč jako náhrada za služby tlumočnice, kterou musel při poradě se stěžovatelkou využít. Zástupce současně doložil, že je plátcem DPH. Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů tedy činí celkem 8 954 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. června 2023

Tomáš Foltas v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Lenka Suchánková